ריב"ן

מתני' משערין אם הלשכה. לפרוע את מוצת הסקדש כדמתניא בתוספתא אחת לג' יום משערין את הלשכה. כל מי שמכר להן יינות ושמנים וסלתות ואמר מנו לי מעותי אין שומעין לו[1] אלא הולך אצל גזבר וגזבר מעמידו אצל שולחני: **שיר הסקדש על העליונה.** אם נתיקרו אינו מפסיד הסקדש שהמעות קונות כדכתיב ונתן הכסף וקם לו. והיכי אין הסקדש לסקדש לפי שאין כח הדיוט חמור מן הסקדש שאינה קונה אלא במשיכה: **הלשיבה סולת הלשיבה לו.** למוכר ותקוט למזבח דמנו רבנן במנחות בפרק כל קרבנות סולת שהתליעה ריבה פסולה מצוי שהתליעו ריבן פסולות. וכן אם נפסך היין נפסך למוכר דכתיב בתוספתא פ"ב אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מלא. ירושלמי תני ר' שמעון אומר מיד היה מקבל מעותיו והכהנים זריזין הן:

מתני' אלו הן הממונים. ירושלמי רבי חזקיה ורבנן חד אמר כשירי כל דור ודור בא למנות וחברנא אמר מי שהיה כאותו הדור אינו הדור מנה מה שבדורו. על המומחות שהיה עוקר הדור מנה לפי ראיה הדור ראוי לכך אינו מנה אלא אם אפילו אינו עושה תמורה יצאת נקבה (שבעוף) לעולה אע"פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראוי ליקרב במקום אחר (א)רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא הרי [2]הרובע והנרבע שאינן ראוין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש (פ"א ממום) וקשיא בדא כתיב והעמיד [2]אחת לל' יום משערין את הלשכה כל[6] המקבל עליו לספק עלמדו משלש יספק מד' משלש ועמדו מד' יספק מד' שיר הקדש על העליונ' אם התליעה סולת התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה: **גמ' תני**[3] בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והכהנים זריזין הן:

הדרן עלך פרק התרומה

הלכה א מתני' [7]אלו הן הממונים שהיו במקדש יוחנן בן פנחס על החותמות אחייה על הנסכים (ב)מתיה בן שמואל על הפייסות פתחיה[3] על הקנין פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים ודורשין ויודע בשבעים לשון. בן אחייה על חולי מעיים נחוניה חופר שיחין גביני כרוז בן גבר על נעילת שערים בן[7] בבי ממונה על הפקיע בן ארוא על הצלצל הוגרס בן לוי על השיר בית גרמו על מעשה לחם הפנים בית אנטבנס על מעשה הקטורת ואלעזר על הפרוכת ופנחס המלביש[3]: **גמ' ר'**[1] חזקיה א"ר סימון ורבנן חד אמר כשירי דור ודור בא למנות עליהן וחרנה אמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו [א](מאן דאמר כשירי כל דור ודור בא למנות על כולן הוא אומר [3]זכר צדיק לברכה מאן דאמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו על כולן הוא אומר ושם רשעים ירקב ועל מי נאמר זכר צדיק לברכה על בן קטין וחבריו) אמר

א"ר יוסי קימתיה כהא דא"ר שמואל בשם ר' זעירא כל שאינה יכולה ליקרב לא היא ולא דמיה לא קדשה אלא הקדש דמים ואת אמרת יאות להקריבו אין את יכול דכתיב בבקר ולא עופות לפדותו אין את יכול [4]שאין לעוף פדיון לפום כן צריך מימר לא קדשה אלא קדושת דמים חברייא בשם רבי יוחנן ר' אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תניא [1]ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' מה ת"ל טמאה אלא אפילו טמאה באותו השם וקשיא בדא כתיב והעמיד והעריך ר' זעירא בשם ר"א לא אמר כן אלא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' כל שאינה ראוי ליקרב לא כאן ולא במקום אחר אינו עושה תמורה יצאת נקבה (שבעוף) לעולה אע"פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראוי ליקרב במקום אחר (א)רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא הרי [2]הרובע והנרבע שאינן ראוין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש (פ"א ממום) וקשיא בדא כתיב והעמיד [2]אחת לל' יום משערין את הלשכה כל[6] המקבל עליו לספק עלמדו משלש יספק מד' משלש ועמדו מד' יספק מד' שיר הקדש על העליונ' אם התליעה סולת התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה: **גמ' תני**[3] בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והכהנים זריזין הן:

הדרן עלך פרק התרומה

הלכה א מתני' [7]אלו הן הממונים שהיו במקדש יוחנן בן פנחס על החותמות אחייה על הנסכים (ב)מתיה בן שמואל על הפייסות פתחיה[3] על הקנין פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים ודורשין ויודע בשבעים לשון. בן אחייה על חולי מעיים נחוניה חופר שיחין גביני כרוז בן גבר על נעילת שערים בן[7] בבי ממונה על הפקיע בן ארוא על הצלצל הוגרס בן לוי על השיר בית גרמו על מעשה לחם הפנים בית אנטבנס על מעשה הקטורת ואלעזר על הפרוכת ופנחס המלביש[3]: **גמ' ר'**[1] חזקיה א"ר סימון ורבנן חד אמר כשירי דור ודור בא למנות עליהן וחרנה אמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו [א](מאן דאמר כשירי כל דור ודור בא למנות על כולן הוא אומר [3]זכר צדיק לברכה מאן דאמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו על כולן הוא אומר ושם רשעים ירקב ועל מי נאמר זכר צדיק לברכה על בן קטין וחבריו) אמר

קיימתיה. טעמא דר"א דמתני' כדר' שמואל: **לא היא.** עצמה: **ולא דמיה.** ע"י פדיון כשנפל בה מום: **אלא הקדש דמים.** דהיינו קדושת כתב הכיס: **ואת אמרת יאות.** ופסיר מתניתא שבופות לכדר"א: **להקריבו.** לעולה לקיים המזבח ח"א כמריב כתוי"כ: **לפום כן וכו'.** לפיכך צריך לומר דשופות לא קדש מתחילה אלא קדושת דמים: **טעמא דהין תניא.** טעמו דהך מנה דאמר אליבא דר"ש המפרש נקבה לעולה ולאחם אינו עושה תמורה: **אלא אפי' טמאה באותו השם.** אלא קבא עליו שם קרבן הראוי לו: **וקשיא בדא כתיב והעמיד והעריך.** כתמיה וכי קרבן כזה שהוא חם בני העמדה והערכה דהא כתיבא דהך קבא כתיב והעמיד והעריך וכאן ממ"ג לא בני העמדה והערכה אלו שאינו קדוש כלל אלו שהוא עצמו קרב למזבח: **פ"ג יצאה נקבה שבעולה.** וה"פ אם הקדש נקבה לעולה הרי היא ראויה לבא לשם שלמים: **הרי הרובע והנרבע.** דהני בתוספתא פ"ק דתמורה דעדיין תמורה ואינה ראויה להקרבה כלל: **אלא.** דומיא דעמאה ממש שאין בנינה קרבן לאפוקי עולת נקבה שיש בנינה קרבן: **פ"ג בכדא כפיס והעמיד והעריך.** פיומא דתיריגא דר"ז הוא כיון דקבא אירי בעמאה ממש לריכה העמדה והערכה: **הלכה ה מתני' משערין אם הלשכה.** ניתנין שיעור ליינות ושמנים וסלתות שיעמיד זה הנער לבשנים יום ולוקחין מהם הגיזברין מה שצריכין לאותו סכום שפקנו ואם נמיקר המקח אין מוסיפין דמים ואם הוא לוקחין לפי חולו: **המקבל עליו לספק פלסום.** כיומת קליר חנים ונגירת ענבים ומסקת אתים היו הגזברים מקדימין מעות לאנוני והיה האנוני מקבל עליו לספק יינות ושמנים וסלתות כל השנה ואם היו לו מגברים ד' פאין בכלב ובוקרו ועמדו ג' פאין צריך ליתן ד' פאין דהקדש קונה בכסף לכתיב ונתן הכסף וקם לו ואם קיבל לספק ג' פאין בכלב והולו ועמדו ד' בכלב נותן ד' בכלב דלא נרע מהדיוט דלא קני אלא כמשיכה: **הלשיבה לו.** ואפילו משך הגזבר ונתן מעות אחריותם על האנוני: **אינו מקבל מעותיו.** כלומר אינו נתכבין מעותיו של אנוני ולא זכה בהם אע"פ שקבלם מהגזבר: **עד שיהיה המזבח מרצה.** שיעלה לרצון על המזבח אלבן אם התליעה הסולת לו שהממון היין אחריותם על האנוני: **גמ' מיד היו מקבלין את מעותיהן.** מיישבין שיפקלו שהכהנים זריזין הן:

הדרן עלך פרק התרומה

הלכה א מתני' אלו הן הממונים. ועל **על הפייסות.** להורות סדר הגורל מי יוכה בעבודה זו ומי כזו כמפורש בתמ' יומא: **על הקינים.** מחזיקי כפרה בגון זב וחבה ויולדת שמביאין קני מיהה לפייטו מוריש ובני יוחה נותנים מעותיהם לשופרות שבמקדש והממונים על השופרות ליקחים המעות ומביאין בהן הקנים והיה צריך שיתמנה על זה מכס גדול ובקי בהלחריגן במסכת אהלות קנים ופתחי נדה הן הן גופי הלכות: **שהיה עוסק דברים** וכו'. ואוא מרדכי בגמ' שעלה מן הגולה ובקרא כן שהיה בולל לשונות הרבה כדמפרש בגמרא: **על חולי מעיים.** מפרש בגמרא: **חופר שיחין.** היה בקי בחפירות שיחין כדמפרש בגמרא והיה ממונה לחפור שיחין כדי שיהיו מים מצוין לעולי רגלים: **גביני.** כך שמו של האיש המכרז כדמפרש בגמרא: **על נעילת שערים.** לנעול השערים בעוד ולפתחן בבקר: **על הפקיע.** מפרש בגמ' בלבל. כלי שיר שיש לו קול גדול לשון תצלינה אוזני לימבל"ו בלע"ז ובכתיב שומעין קולו היו הלוים מתחילין בשיר: **על הצלצל.** להתחיל את השיר ובכתיב מפיהם היו בולן מפיהם: **בית גרמו** וכו'. בולה מפרש בגמרא: **גמ' כשירי דור ודור בא למנות.** שלא אפקר שאלו הנזכרים היו ממונים בכל זמן הבית דבכל דור דור היו מבחנים הממונים לכן פירש לאותן הכשרים שבכל מיני ומיני מנה הנגא כמשנתנו: **מי שהיה באותו הדור.** כשעלו ישראל מן הגולה מנה אותן שהיו בדורו ולא כל הממונים שהיו בזמן הבית: **על כולן הוא אומר** וכו'. אבא דתנן בפ"ג דיומא בית גרמו לא רלו ללמד על מעשה לחם הפנים בית אנטינס לא רלו ללמד וכו' הוגנם בין לוי היה יודע פרק בשבע ולא רלה ללמדו בן קמלר לא רלה ללמד

מסורת הש"ס

א) בכא מציעא מו ב מנחות ל ה, **ב)** לעיל פ"ב הל"ב, **ג)** מנחות סה ה, **ד)** יומא נב ה, **ה)** בש"ס בבלי דפו"ר איתא על המלבנים, **ו)** ירושלמי יומא פ"ג הל"ה ע, **ז)** עי' בתוספתא בפ"ב דליתא שם בהן ליטנא ונראה שחסר כאן בהעתקת לשון התוספתא וע"ש היטב.

עין משפט נר מצוה

מה א מי' פרק ו מתיסורי מזבח הלכה ד:
מו ב מי' פרק ה מתמורה הל"י:
מז ג מי' פ"ז מבלי המקדש הל"ג
ומשנה:
א ד מי' שם הל"ח:

נוסחת הבבלי

(א) רבון ורבי בון ס' והגרבע הרי אינן לאוין כו': **(ב)** מתמיה בן שמואל כו':

הגהות הגר"א

[א] ה"ג תמן תניון על הראשונים נאמר זכר לדיק לברכה ועל אלו נאמר שם רשעי ירקב מ"ל כשירי דור ודור בא למנות עליהן היא אומר ז"ל מ"ל מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו על מי נאמר ז"ל על בן קטין וחבריו כל"ל. והוא ביומא פ"ג וגי' הספרים משובשת ועי' בס' מ"מ טעם מרווח ועיין בק"ע שהביא הגמרא ביומא שם:

ציון ירושלים

הוגרס בן לוי על השיר. עי' תוספות יו"ט מ"ש בזה ועי' שו"ת (מ) חלק"ז סימן טו בהגהת בני הרב שם:

תורה אור השלם

1. וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיְ. וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:
ויקרא כז יא
2. וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרֶכְךָ הַכֹּהֵן כֵּן יְהִיֶה:
ויקרא כז יב
3. זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב:
משלי י ז

תקלין חדתין

יוחנן גופיה דדרים עמאה לאותו השם שאינה ראויה לעולה. ומאי דדייה מדדייה לכיון דאמר סברא דליה שכן כשרה כו' ח"כ אינה עמאה לאותו השם ואין מפרש טעמיה דרבא"י מטעם זה ולהכי נרסינן למימרא דתנרא"ל סמוך לעל מינה וגירסת הספרים מיכוח הוא דאין פרין מר' יוחנן אחר"ל ונם דכל שקלא וטריא שייכת לעל דעפקינן בטעמייהו דר"ש: **א"ר יוסי קיימתיה כהא דא"ר שמואל כל שאינה קריבה כו'.** רבי יוסי אחר שהוא קיים דבריו דלא ליקחוה כל כך דמה שאמר עמאה מאותו השם היינו דבהקדש אתם כמו המקדש נכסיו והיו בהן עופות אינה קדשה לא היא ולא דמיה היינו כיון תמיתה דהא נגמר מתיב ולא עופות. ודמיה היינו בשנפלא בה מום ג"כ לא קדשה שאין לעוף פדיון אף בנפל בה מום כדתניא בספרא ולכן נקרא עמאה לאותו השם לאחוה הראוי כטולה שם עולה ולכן דרים לה בקרא הכי עמאה לאותו השם וכו' והעמיד לאוריי לאינו עושה תמורה ולעל גבי טעמא דר"ש הכי פרים לה הוא"ל ופעם בהקדיש עוף תמימה כפירום לעולה קדשה קדושת הגוף ולהכי אלה הכא גבי נקבה קדושת הגוף לענין לעשות תמורה ולהכי נטר בסדר הסקלא וטריא ותירולי דר"י אחר"כ עד דאמר טעמא דר"א דמפורש בנקבה ולא עופות: **מתני' משערין אם הלשכה.** קונטין שבר ליינות ושמנים כו' על לי' יום והגזברין לוקחין מהם מה שצריכין לאותו הזמן ואם נתייקר המקח אין מוסיפין דמים ואם הוא לוקחים כפי הוא: **המקבל** כו'. כיומת הקליר והכליר הם לוקחים מעות אצל הגזברין והיו מקבלין עליהם להספיק פלסות ושמנים כל השנה ואם היה אם לא נתכברין עד שיעמדו ג' פאין בכלב צריכים ליתן ד' דהקדש קונה בכסף ונתן הכסף וקם לו ואם הוא נותן כשבר שהוא לא נרע מהדיוט דלא קני אלא כמשיכה: **הלשיבה לו.** ואפילו משך הגזבר ונתן מעות אחריותם על האנוני: **אינו מקבל מעותיו.** כלומר אינו נתכבין מעותיו של אנוני ולא זכה בהם אע"פ שקבלם מהגזבר: **עד שיהיה המזבח מרצה.** שיעלה לרצון על המזבח אלבן אם התליעה הסולת לו שהממון היין אחריותם על האנוני: **גמ' מיד היו מקבלין את מעותיהן.** מיישבין שיפקלו שהכהנים זריזין הן: הדרן עלך פ"ק התרומה

הלכה א מתני' אלו הן הממונים. ועל **על הפייסות.** להורות סדר הגורל מי יוכה בעבודה זו ומי כזו כמפורש בתמ' יומא: **על הקינים.** מחזיקי כפרה בגון זב וחבה ויולדת שמביאין קני מיהה לפייטו מוריש ובני יוחה נותנים מעותיהם לשופרות שבמקדש והממונים על השופרות ליקחים המעות ומביאין בהן הקנים והיה צריך שיתמנה על זה מכס גדול ובקי בהלחריגן במסכת אהלות קנים ופתחי נדה הן הן גופי הלכות: **שהיה עוסק דברים** וכו'. ואוא מרדכי בגמ' שעלה מן הגולה ובקרא כן שהיה בולל לשונות הרבה כדמפרש בגמרא: **על חולי מעיים.** מפרש בגמרא: **חופר שיחין.** היה בקי בחפירות שיחין כדמפרש בגמרא והיה ממונה לחפור שיחין כדי שיהיו מים מצוין לעולי רגלים: **גביני.** כך שמו של האיש המכרז כדמפרש בגמרא: **על נעילת שערים.** לנעול השערים בעוד ולפתחן בבקר: **על הפקיע.** מפרש בגמ' בלבל. כלי שיר שיש לו קול גדול לשון תצלינה אוזני לימבל"ו בלע"ז ובכתיב שומעין קולו היו הלוים מתחילין בשיר: **על הצלצל.** להתחיל את השיר ובכתיב מפיהם היו בולן מפיהם: **בית גרמו** וכו'. בולה מפרש בגמרא: **גמ' כשירי דור ודור בא למנות.** שלא אפקר שאלו הנזכרים היו ממונים בכל זמן הבית דבכל דור דור היו מבחנים הממונים לכן פירש לאותן הכשרים שבכל מיני ומיני מנה הנגא כמשנתנו: **מי שהיה באותו הדור.** כשעלו ישראל מן הגולה מנה אותן שהיו בדורו ולא כל הממונים שהיו בזמן הבית: **על כולן הוא אומר** וכו'. אבא דתנן בפ"ג דיומא בית גרמו לא רלו ללמד על מעשה לחם הפנים בית אנטינס לא רלו ללמד וכו' הוגנם בין לוי היה יודע פרק בשבע ולא רלה ללמדו בן קמלר לא רלה ללמד

ר"ש מיד כו'. דלא מייתי שיפקלו שהכהנים זריזין הן: הדרן עלך התרומה **פרק רביעי מתני' אלו הן הממונים כו'.** לשון רבינו הגאון. טולם נקראו ע"ש הראשון וכן כמלכים פרעה ואבימלך ומלכי לדק וכמ"ש בנמנות במדבר. ובירושלמי בפתח המלכים: **הפייסות.** להורות סדר הגורלות מי יוכה בעבודה זו ומי כאחרת: **הקנים.** כגון זב וחבה ויולדת שמביאין קני מיהה נתנין מעותיהם לשופרות שבמקדש והממונים על השופרות ליקחים המעות ומביאין בהן קנין והיה צריך שיתמנה על זה מכס גדול ובקי בהלחריגן בהן הן הן גופי הלכות: **ויודע בשבעים לשון.** הוא שיומא דמילתא דלהכי מינהו לזה לפי שכל הנשים שמביאין הקינים לשום משאיים לאלרוקם לאשותם ומשאים ג"כ והוא היה מכין כל ע' לשון וממילא הכין כל שיבוטי אותן הלשונות וכמפרש בגמרא על אחת שאמרה לאיתמר ופירש הוא כוונתה שבא ואל ליטול את מנה: **על חולי מעיים.** מפרש בגמרא: **חופר שיחין.** כדי שיהא מים מצויין לעולי רגלים: **גביני.** שם אדם המכרז: **לנעל.** לימב"ל בלע"ז ובכתיב שומעין קולו היו מתחילין הלוים בשיר: **בן לוי.** משבט לוי על השיר להתחיל ובכיומו היו בולן מפייטין: **גמ' כשרי כל דור ודור.** שלא מנה רק הכשרים המיוחדים. ולכן מנה אלו בלבד אע"פ שהיו עוד בדורות אחרים ממונים אחרים לא מנה אלא המעולים כמ"ש ראשי בני עליה וכמה מועטים בנמספר: **מי שהיה באותו הדור כו'.** ולאו דוקא משום שהן כשרי כל דור אלא המנוה מנה אלו שהיה בדורו: ה"ג **שמן פגינן.** ביומא פרק ג': **שליכן הוא אומר וכו' כו'.** ראשיו ש"ל שכל המנויין כאן היו כשרים וח"כ לדדיה צריך לפרוכי מ"ש ביומא על הראשונים נאמר ז"ל על כולם גם אחת גרמו ובית אבטינס אף שמזכירים שם בנמשנה לגנאי. אך דבברייתא אמרו שמלאו תשובה לדבריהם וכ"ה בקוניין ולכן נאמר גם עליהם ז"ל ועל בן קאמר שלא מצא תשובה לדבריו נאמר ושם רשעים כו': **מ"ד מי שהיה כו'.** ולי"ד כשרים ח"כ מתני' דיומא דמזכירן לשבח עליהן אלו ז"ל וגירסת הספרים

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com